

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За Црну Гору на годину 8 круна на по године 4 круне.  
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год. 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.

Претплата се прима само у годишњи и полугодишњи роковима.

Поједили број 20 хол.

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

## ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштомском упућеником или групом само и непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње. Дошле се шаљу Уређивачству. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цвекера по 4 хелера на први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

### СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Напог Министра Војног производимо:

у чин официра народне војске подофицира Васа Никола Кличковца у баталиону Зетском.

Наш Министар Војни века изврши овај Указ.

Цетиње, 15. јануара 1904. г.

Број 212. I. 41.

Никола I.

Министар Војни,

В. И. Пламенац с/р.

### НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

#### ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Г. А. Шчеглов, садашњи царско-руски министар-резидент, по својој жељи ослободен је од досада повјерене му дужности, за његовог замјеника назначен је г. Максимов, царско-руски дипломатски агент у Каиру.

— Г. Сервис Балијан, царско-турски консул у Улцињу стигао је на Цетиње са својом госпођом.

— Г. Ферванд Прово, секретар амбасаде, назначеном је секретаром овл. француског посланства и стигао прошле сриједи на своје ново одређење.

ЦЕТИЊЕ, 14. јануара.

#### Француска и жута опасност.

„Echo de Paris“ штампао је ту недавно извјештај генерала Кодеме који је 1902 г. био гувернер на Формози, а данас је начелник главног штаба јапанске војске. Тај извјештај упућен је гув. рнеру Формозе грофу Катцури. Којим је највише овај лист дошао до помонутаг документа. он то „забог личних и међународних разлога“ не објављује, али тврди, да је истинит и да је у оригиналу писан на енглеском језику. У томе се документу раскрива читав план будуће овајачке јапанске политике, по коме се послје свршеног рата с Русијом мора одмах одузети Индо-Китај од Француске, на коју су Јапанци кивни због њене интервенције још за вријеме јапанског рата са Китајем.

Објелодањење овога извјештаја побудило је велику сензацију у француским политичким круговима. Јапански посланик у Паризу, г. Мотони, похитало је додуше одмах, да прогласи документ неистинитим, а своје доказе обавложио је тобож неким хронолошким нетачностима, што их бјеше открио у помонуту документу. Међутим, био тај извјештај истинит или не, мора се признати, да он вјерно представља расположење политичких кругова у Јапану и мегаломанске тежње јапанских империјалиста. Он нам у јасним бојама прикажује политику, која се управља по оној „Авија Авијатима“, а којој би цијел била, да утврди војну и економску надмоћ Јапана на Далеком Истоку. То је равлог, због кога је саопштење извјештаја јапанског гувернера назначено у Француској велико убуђење, које је тим оправда-

није, што су француски аваначни кругови били већ више пута извјештени о опасности, која пријети Индо-Китају од Јапана.

Париски „Темс“ не улазећи у појединости о томе, да ли је тај документ истинит или не, тврди, да експанзивна политика Јапана мора раније или доцније бити веома штетна и опасна по Француску, а као доказ томе спомиња извјештај, који је још године 1897. издао г. Думер, садашњи предсједник француске коморе, а тадашњи генерални гувернер Индо-Китаја. У томе се извјештају управ пророчански представља будућа „жута опасност“ за Француску овако:

Француска се не може односити према Јапану као према Китају. Јапанци не само да нијесу заборавили за вријеме катајско-јапанског рата вашу интервенцију од 1895 г. и не само што не крију своје непријатељско расположење према нама, већ њихово честољубље, па ма било и прећерано и лудо, грози свим јевропским народима, чији су интереси заплетени у Азији, а нарочито — Француској. Онојевн својим лаким и издавним успјесима у рату против Китаја, они рачунају себа као народ, који је позван да господари на Далеком Истоку. Они тврдо држе, да ће владавине свих јевропских народа у Азији, а нарочито Шпаније, Холандије, Русије и Француске, пријећи у њихове руке, те с тога свакодневно повећавају своја убојна средства... Њихова самоувјереност чини, те су већ сада несосни, а скоро ће бити и опасни. Кад буду изградиле бродовље, које предвиђа јапанско мивистарство поморства, њихова ће поморска сила бити страшна за нас. Опасност није у томе, што је француска флота можда слабија, или ће бити слабија од јапанске, него је опасност у томе, што се већи дио француске флоте налази у Јевропи и у сваком случају мораће остати у јевропским водама. У осталом, ма како држава била јака, она ће се показати односно слаба на растојању од пет хиљада миља од своје земље и својих пристаништа. Шта више, може бити да кроз неколико година Француска веће бити у стању да се мјери с Јапаном на Далеком Истоку, па и кад би једнаке снаге с њима била. Треба дакле, већ сада на то помишљати и озбиљно радити, јер ће Јапан за кратко вријеме постати опасан за нас.

Извјештај г. Думера потврђује јасно, да су француски аваначни кругови имали прилике већ од више година бавити се тако званом „жутом опасношћу“. Под утцајем тих опомена индо-катајског гувернера, француски је парламенат у своје вријеме одобрио потребите кредите за појачање обрмбене снаге Индо-Китаја, а можда ће га и данашњи руско-јапански рат привукати, да одобри још нових. „Жута опасност“ није више мртво слово на хартаји.

#### ПИТАЊЕ О ВЕЈ-ХАЈ-ВЕЈУ.

Инглеви су веома забринути што ће сад да буде са Веј-Хај-Вејом, те некако подоврило и с неповјерењем гледају на своје пријатеље и савезнике Јапанце и њихово држање у томе питању.

Хоће ли збиља предаја Портартура учинити крај и енглеској окупацији Веј-Хај-Веја? Како „Рајтерова агенција“ јавља, енглески посланик у Пекињу, по наређењу своје владе, предуео је код владе Китајске најенергичније корике, да се продужи и утврди појед те луке на Пенцилијском заливу. Да ли је ово само каква нарочито уређена игра или није, онет није без интереса, да се то питање колакогод разјасни.

Нема сумње да су Инглеви заувели Веј-Хај-Веј једино и искључиво због тога, да тијем одговоре Русији, која је заувела била Портартур и Талијенван, али међу овима двије дипломатским операцијама постоји само зар морална веза, а свака од њих има своју особиту вриједност без икакве везе са другом. У протоколу од 4 априла (и. н.) 1898 године речено је ово:

„Китај уступа Инглеској на користовање за 25 година пристан и луку Веј-Хај-Веја са припадајућим земљиштем и водама на њему; по међусобном споразуму овај рок може бити и продужен, али овај најам не мора ни у чему штетно утицати на суверенитет Китаја на то земљиште“.

Овај текст је случајно врло јасан, те изгледа, да не би могао дали поводи тој изненадној енглеској забунки. Али не треба заборављати, да је Инглеска, тако да речево, *мозамил* Веј-Хај-Веј много више од Јапана, него од Китаја. У априлу 1898 г. Јапанци су држали Веј-Хај-Веј као гаранцију, док му Китај исплати ратну контрибуцију, од које је још по тона четвртина остала да се уреди. Пошто је Немачка заувела Кијан-Чао и пошто је Русији 27 марта уступљен био Портартур, Јапан је био у овајаче, вјерујући тврдо, да сва Јевропа хоће да се користи његовим побједима над Китајем. И влада јапанска и читаво јавно мњење у Јапану било је ва то, да се окупацији Веј-Хај-Веја, која се морала свршити 10 априла, продужи на — свагда. Али је већ 4. априла Инглеска објавила свој уговор с Китајем и принудила Јапан, да очисти то мјесто и своју војску из њега изведе.

Никада, па ни у доба најтежег енглеско-јапанског пријатељства, нијесу Јапанци заборављали те горке успомене, а Инглеска се од једанпут и неочекивано суеријета с њима. Овакв јапански, да цусти у Портартур енглески брод „Андромеду“, који је хтио да послје заузећа увесе равне потребе за раненике и болеснике, потврдио је енглеске сумње. Не треба сметати с ума ни то, да Веј-Хај-Веј у ствари није могуће одбрати и да његова судбина зависи од добре или зле воље не само Јапана, но и Китаја. Ако Инглеска наљува данас ва вужно, да у нас глас нацлапана своје право на то земљиште, то значи, да ова осјећа, да то право није стално при давашњем стању ствари, кад би се сва Јевропа, узастопце за Русијом, могла наћи на Далеком Истоку. У томе се састоји прави смисао „питања о Веј-Хај-Веју.“ Није пријатно, кад се открије непријатна стварност оваква каква је, али у даљем случају треба тој стварности погледати смјело у очи, јер је ова још у зачетку.

#### ДОГАЂАЈИ У РУСИЈИ.

У Русији се абивају потонијих дана догађаји, које су радо прихватили злуради западно-јевропски пропагатори унутрашње слободе у Русији, желећи ни и на силу дати онај значај, кога она немачу, нити га могу имати. Нијесу ти пропагатори пријатељи руске слободе, већ су то пријатељи руске револуције, којој би била цијел, да ослаби спољашњу моћ Велике Русије. Прави пак пријатељи Русије, и ако ни све то тешко на душу пада, чарсто су увјерени, да они догађаји нијесу повикли из руског народног духа, нити су му свјетлост, него да су они резултат туђих подстрекавања, која поред свега настојања неће постићи жељеног успјеха, јер док је руског народа, биће и руске државе, а овакве тренутне педаће само ће Русију још више ојачати. Ево тих догађаја:

При освешћењу водиче на Неви у Петрограду 6. о. мј испуљен је из једног тона оштар метал, картота, — то је истина, која се ни званично не таји, али све, што су о том потоних дана јављало берлинске и лондонске а по њима и бечке новине, мора се са опрезношћу примати. До картоте могло је доћи и кажењивом неопрезошћу и ушљед кривине појединаца, но и ако је ово потонје ијерватно, ми држимо, да о „завјери војске“ — војника и официра — не може бити ни говора. Чланици ипостраних новина, који отиглатно тенденциозним начином пишу о правој револуцији војске, одговарају можда нечијим жељама, али сигурно нијесу у складу с истином. Биће можда руских официра, који нијесу издовољни с ратом на Далеком Истоку и који симпатичу с покретом руских либерала, али да би петроградски официри били за револуцију, док се њихови другови боре у Манџурији за претвж своје отарбино пред свијетом, то је сигурно искључено. Па да је догађај од 6. о. мј. знас револуције или масар побуне у војсци, зар би се он овако свршио? Кад би војска као таква прешла на тероризам, зар би се само у једном топу нашла картота и зар би она на најближе близине била тако испуљена, да би само једног обичног чојска ранила и рабила неколико принора на Зимњем Дворцу? Без сумње би дошло у таквом случају до свених друшћетв ужаса. Зато ми не поклањемо никакве ијере берлинским и лондонским вијестима, које сигурно нијесу директно дошле из Петрограда, те тај догађај приписујемо једино несретном случају, — кажењивој лакомислености.

Што се тиче *радикалског покрета* у Русији, који је заувео маху, у њем би се лако могао наарети револуционарни значај, и ако су и у том погледу такође поминарске вијести доста прећеране. Таквијех покрета бива сваки дан у свим јевропским државама, па се опет они не свршавају револуцијом. Нема сумње, да је овај покрет у Русији неопход појана, јер су обуставили рад и радници у фабрикама, где се израђује ратни материјал, који је данас тако потребит, а поред тога може он и стаио-нишћу престонице нанјети великих неприлика. Членици пак, да радници нише и јаче траже политичке слободе, па чак и искључак мира с Јапаном, него побољшање свога материјалног положаја. Докажује, да руске раднике, подстрекаване неким фаватичним поном Гапоном и другим социјалистичким поњима, више воде политичке, него искључиво радничке тежње. За Русију је у данашњим приликама овај покрет доста тежак, али о каквиј револуцији ту не може бити збора, док је војска ијерна Цару и док је свјачко стаионоштво овако одаио свом Свјодршћу.

Потонје вијести о радничком покрету гласе овако:

Петроград, 10 јануара. Воја радника, под Гапоном, управно је прошлог петка на Цару писмо, у којем га моли, да би у недељу, 9. о. мј. примио у Зимњем Дворцу четвртину петроградских радника. Та четвртина садржи закључке од владе потврђеног радничког савеза и састоји се из једнаст тачака, које дину више политичким духом, него што одговарају радничким интересима. Кад су се радници на челу са поном Гапоном, који је у руци носео крст, шетали на разних улци кретати у великим масама к Зимњем Дворцу, да ту Цару своје жеље усмено искажу, војска их је свуда спречавала, те је дошло и до крвавијех сукоба. Војници су више пута на раднике пуцали и до данас убијено их

је 96, а рањено 333. Радници су иза тога узвикали, али су и даље по разним петроградским улицама бивали сукоби и нареди. Дућани су затворени, улице су ноћу нео- свијетљене, листови не излазе.

**Москва, 11 јануара.** И овдје су се радници отпочели бити. Змијеник управитеља вароши издао је паредбу, да се не чине никаква насиља, нити да се становници окупљају у велика масама, јер ће се предузети строге мјере као у Петрограду.

**Рим, 11 јануара.** Лист „Фракаса“ пише да је поп Гапон поријеклом Италијанац. Његов дјед, који се адио Габони, пошао је у Русију с Наполеоновом војском, одкле се није више у Италију враћао, него му је тамо пошла и жена и деца. Отац Гапонов умро је прије 5 година.

**Петр град, 12 јануара.** Царским указом установљено је мјесто генералног гу- бернатора петроградског и на то мјесто је поват генерал Трепов, бивши шеф полиције у Москви.

**Ковно, 12 јануара.** Радници свију фабрика обуставили су рад.

**Вилна, 12 јануара.** И овдје су почели радници остваривати рад, али је у вароши мирно.

**Москва, 12 јануара.** И штампарски радници напустили су рад. Број побуњених радника износи 10000.

**Петроград, 13 јануара.** Постоња ноћ прошла је мирно, само су се на Васиљевском острву чули метли из пушка. Страже иду по улицама, гомиле радника такве. Дућани су позатворени. Општи наред издати су мирни. Листови још не излазе. У двије фабрике дувана рад је поново предузет Министар Свјатополк-Мирски изјавио је новинарској децутацији, да ће се испитати молба радника, али да та ствар спада у дјелокруг генералног губернатора Тренова.

**Москва, 13 јануара.** 3000 радника окупило се у улици Пјатницкаја; заповједник војске узалуд их је позивао да се разиђу. Раширили су се тек, пошто су ко- вази пудали и неколицину ранили. Пред вече ред је успостављен.

**Рига, 13 јануара.** Раднички покрет и овдје је отпочео. Војска је позвана, која их је разићерала.

**Петроград, 13 јануара.** — Министар финансија и генерални губернатор издали су прокламацију, у којој се говори, да су се поједине злонамјерне личности користиле радничким покретом и завеле их на зао пут лажним и неостваривим обећањима. Ушљед тога показала се је неизбежна потреба посредовања војске. Прокламација позива раднике да поново ступе у рад и да ће се створити закон, који ће одредити трајање радног времена и омогућити рад- нницима, да законитим путем могу исказивати своје потребе. Повратак радника на рад влада ће увести у обата и штитиће њихове личности и њихове породице про- тив оних, који би злонамјерно сметали слободу рада.

**Петроград, 13 јануара.** Општинско вијеће изјавило је негодовање, што је војска пуцала на раднике, који су хтели да Цару предаду молбу и одрезало је 25000 рубаља као помоћ породицама рањених и убијених радника. И ако је предсједник био протриван расправљању овог предлога, ипак је он примљен.

**Москва, 13 јануара.** Фабриканти су рјешили, да замоле владу, да војска не би употребљавала оружје против радника, док они не би починили каквијех изгреда и пљачкања.

**Москва, 14 јануара.** Овдје влада мир, само се словослагача још бује. Листови су осим три сви данас изашли.

**Петроград, 14 јануара.** Покрет се стишава. Улице добијају обични изглед.

**Ревел, 14 јануара.** Прошле ноћи отво- рени су дућани. Мир се враћа.

**Рига, 14 јануара.** Покрет се је раши- рио на све раднике. Нереди трају.

**Хелсингфорс, 14 јануара.** 5000 рад- ника побунили су се. Полиција их је рази- ћерала. Многи гледаоци су рањени.

**Саратов, 14 јануара.** Радничка буна и овдје је настала. Све штампарије преки- нуле су рад.

**Петроград, 15 јануара.** Прокламације, које су штампане у варошкој управи, при- лијепљене су по улицама.

**Москва, 15 јануара.** Говори се да су Ја- панци и Инглези изавали нереди у Ру- сији. Англо-јапанска лига управља покре- том; Инглезка је раздала бунтовницима огромну количину нована. Инглески посла- ник одмах је удужио протест код руске владе и тражио објашњења; влада је увје- рила посланика да ће произети потребите мјере, да се сличне ствари не понове.

**Рига, 15 јануара.** Суксб између вој- ске и радника; 30 радника убијено је; 2 војника и подшеф полиције смртно су ра- њени; радници се гомилају по улицама, рад је прекинут.

**Ковно, 15 јануара.** Буна траје; рад је прекинут; трамвији су прекинули саобраћај.

**Дерпт, 15 јануара.** 2000 људи праве неред против владе; поломиле су камењем прозоре на управи полиције.

**Кијев, 15 јануара.** Град је узрујан; говори се да ће општа радничка буна бук- нути 16 о. м.

**Одеса, 15 јануара.** Управитељ вароши издао је прокламацију и позива раднике да се врну на рад, јер да ће се буном само непријатељи користити.

**Петроград, 15 јан.** Јуче није било никаквог нереди, театри ће бити поново отворени. Извршено је претраживање код 2 уредништва. Горки је затворен; сви апо- текарски помоћници откавали су рад; тр- говане и фабрике поново су рад предузеле. Збрањено је да листови публицирају ви- јести и објашњења о побуни.

**Москва, 15 јан.** Радници са 19 фабри- ка побунили су се, ноћ је прошла мирно; управник вароши позвао је раднике да се врну на рад, обећајући да ће се извидјети њихова потраживања.

**Ковно, 15 јан.** По жељи губернаторо- вој гавде су наредиле правка за побољша- ње радничког стања. У Лебави је општа радничка побуна.

**Рига, 15 јануара.** Јуче је убијено 29 људи и 2 жене, а рањено 37 људи.

**Саратов, 15 јануара.** Општа радничка буна траје.

**Варшава, 15 јануара.** Био је суксб између радника и полиције и било је не- колико рањених.

## РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

*Лични подвиг генерала Мишченка.*

У прошли петак и суботу стигле су вијести, да се руска коњица појавила на једном у етапној линији јапанској, а за њима главне војске, и да је руска коњица разорила жељезницу између Нучуана и Љојана. Том се жељезницом одваја сада тешки убојни материјал од Портартура, а и војска је Ногиве на путу ради поја- чања војске Ојамине.

Вим таласима час су се појављивали, час ишчезавали некакви загоњени огњени и црвене искрице из труба каана од бродова осветљујући тренутно неке црне авети, које су такође предјетале морским валовима и опет се губиле у мраку, који је проламала хука вјетра и валова. Изгледало је да тој страшној ноћи неће бити краја. Али најпослије почело је и сви- тати...

На једанпут торпедњача се обрела опкољена непријатељем, одвојена од свих својих на отвореном мору и то са поври- јеђеном машином.

— Браћо, спасења нема, него умри- мо јуначки и поштено! — узвикнуо је ко- мандант и у исти трен, погубен непријатељ- ским арном, пане на палубу мртв.

Жестоки очажнички бој отпочео се; торпедњача је дрстада од удараца непри- јатељских граната. Наозло свуд су људи падали и смртне ударе издавали. До та- да Иван никад није таквог ужаса, толико крви под изрешетаној и изломљеној палу- би видео. Онвијемо и изгубљен на једном д'ће к себи и виђе, да је од цијеле ко- манде остао на ногама само он и још је- дан морнар, и да је с приближила се јапанске торпедњаче прескочило к њима на брод неколико људи у страниј непозна- тој униформи. Један од њих, сигурно сфидир, трчао је с револвером у руци право на њих, са разјареним лицем, виду- ћи нешто... Никад Иван није још видио тако близу непријатеља, но вије ослабио, нити се претпао, него скочи пут њега и тако га удари песницом у слајело око, да је паучу на палубу мртв прије него

генерал Мишченко са својом коњи- цом појавио се у простору западно од же- лезнице Мукден—Дашао, јужно све до Љојуншког залива. Вијести говоре о јед- ној инфантеријској регименти и артиле- рији Ту артилерију отагледно сачававају двије коњице батерије генерала Миш- ченка. Генералу Мишченку, коначком узор- ђенералу, пошло је за руком да у четвр- так допре све до мора, и ако је још у сриједу био код Аншанчана. Он је преки- нуо на неколико мјеста жељезничку везу и отео Јапанцима хране и муниције. Ја- панци се очевидно нијесу надали овом изненађењу и свој етапни простор сла- бо су заштитили. Маршал Ојама мораће сада за чување жељезнице поставити јаку снагу, да не буде и даље изненађиван, али та јака снага за чување етапног про- стора иде на штету војске, коју мора ста- вити против Куропатина.

Простор, који ће морати заштитити Ојама, износи 150 километара у дужини, у ширини на бази код обале 90 км., а у висини лијевог крила јапанске војске 60 километара, ако се Руси буду држали гра- нице неутралне китајске државе. Али рус- ка циркуларна нота, која је у очи нове године пуштена у свијет, каже, да Китај до данас није хтео узвати неутралности, да је у својим лукама давао помоћ Јапан- цима, хукухве слао у војску јапанску, до- гађајем с „Рјештељним“ нафлагрантним повриједно неутралност, па Русија упово- рива велике силе на опасност, која би могла вастати, ако Китај и даље тако уз- ради. Другим ријечима, каже Русија, да ни она неће пазити на неутралност према Китају, ако он сам то не буде чинио. С тога се држи, ако би Јапанци хтели при- тиснути и ухватити Мишченка, да ће он мирне душе пријети на неутрално зем- љиште западно од жељезнице Синминтин- Кинчу, што би, без обзира на друге по- шљелце, Јапанцима још већма отешчало чување етапног простора. С тога и она јапанска вијест, да су предузете мјере, да се ухвати Мишченко, врло је сумњиве вриједности и тешко ће се дати извести. „Рајтеров биро“ јавља додуше, да је Миш- ченко потучен код Инчуа и код Нучуана и да су Руси имали око 300 мртвих и ра- њених, али то су без сумње окршци, које оваково јуначко предузеће мора имати. Најпослије морамо поменути, да је сва јапанска штампа изненађена овим ју- начким подвигом генерала Мишченка и држи, да овај корак стоји у вези с офен- зивом Куропатинином, која би ускоро могла наступити.

*Бројно стање и изгледи руске и јапанске војске у Минцурји после пада Порт- артура.*

Берлински лист „Национал Цајтунг“ саопштава из немачких војничких кругова ово мишљење о стању и изгледина обје војске на манџурском бојишту после предаје Портартура — Да предаја Пор- тартура има велики значај за Русију на источно азијском бојишту, о томе не може бити спора. Али да то значи свршетак рата или пораз Русије, то неће рећи ни руски непријатељи. Какав је сада ста- ње на манџурском бојишту, не може се ни мислити, да би заузео Портартура, осим добити материјалне, имало угацаја на даљи ток војне. Познато је, да руска манџурска војска са својих 14 корпуса и 1500 топова има сада 400.000 за бој спо- собних ђешака и једну дивизију коњице. Ојам тога очекују се још четири корпуса

што је успио да опали револвер. Али до- трче други и он видећи да је окружен, не знајући шта да ради, у јаду повиче друга у помоћ:

— Петрове, шта је то?...

Овај га у трен ока дохвати за руку и понуче за собом у неку рупу под палу- бу и стане хитно затварати, али у тај час зазвонче зрна око њих и Петров па- не вас обливен крвљу. Иван затвори отвор на руци и наклони се над својим другом, али је он већ мртв. Шта сад да се чини? Иван, који је прихватио вада бити под командом и надаром другог а по- кравати се без поговора, — није знао шта ће сам од себе чинити, јер му је било грозно самоме бити са мртвим у затвореној л непријатељем опкољеној кајети, а у потпуној власти непријатеља. Он је чуо, како они вичу напад њега, ударају и по- чињу проламати да убу к њему, зонуки панакарађеним руским језиком ја продају, обећавајући им да ће их поштејети и да- ти им потпуну слободу и дарно очекивани одмор, о ком је он непрестано сањао. Ја- панци су говорили, да нема никакве сра- моте, да се, кад их нема више него два- јица — мислили су да је и она здра — предаду, и да их нико за то неће осудити ни укорити, а пото им све једнако, јер су у њиховим рукама, и да ће они и силом до њих доћи, а јапанска застава већ је развјена на торпедњачи. Ове поточе рије- чи такав су утисак учиниле на Ивана, што он никад није ни замислила могао. Он није мислио да тако љуба своју тор- педњачу... Он ју је стао жалити као как- во живио биће; постао му је увређава и

— четврти, седми, дваести и тринаести, а кад они стигну, Куропаткинова војска имаће 550 хиљада. Јапанска војска мар- шала Ојама има сада 300.000 војника, а кад јој стигне опасна војска од Портар- тура, имаће 350.000 војника.

Сваки стратег, који хоће истину да говори, мора приватити, да је сувише много имати 200.000 војника више, па макар храброст Јапанаца била бескрајна.

*Хулска комисија.*

У Паризу је одржана прва јавна сједница ради претреса хулске афере. Про- читан је инглески и руски експозе у кој ствари Инглески експозе каже ово:

При сваком чамцу рибарске флотиле, који се у њији на 21. окт. налазио у ка- наду, било је име јасно назначено. Сви су чамци показивали обичне рибарске снага- ле и бијели сигнал на задњем дијелу. Си- гнали су давани у првеној, зеленој и би- јелој ватри. Око поноћи дао је чамец ри- бира флотиле зеленом ракетом знак, да се спусте мреже. Чамци су ишли брзином од 2 1/2 миље. Густа магла није спречавала, да се сигнали виде. Некоје ратне лађе по- брше сјеверно и јужно. Они опазивше ри- барску флотилу и осуше ватру на њу, коју успркос сигналима не хтједоше обуставити. Руси ишчезоше, не пруживши рибарима помоћи. Руску лађу „Аурору“ погодише руски пројектили. Рибарски чамци нијесу имали никаквог ратног материјала код себе, тако исто није било ни Јапанаца на њима ни каквог јапанског ратног брода у Сје- верном Мору. Једна је рибарски лађа по- тонула, пет их је хаварирано; два су ри- бира погинула, деснаест је рањено. Рибар- ски чамци нијесу ни на који начин про- воцирали.

Руски експозе каже: Адмиралска ла- ђа опазила је у ноћи од 21. на 22. окт. око поноћи при магловитом времену двије мале лађе које су се с пуном брзином и угашеним свјетилкама приближавале оклоп- ницама. Рефлектори показаше да су то торпедњаче. Очак оклопнице осуше ватру на њих. З тим је опажено више малих ла- ђи, које су изгледале као рибарски чамци. Неке од њих доловивше поред руских оклопница. Оклопнице су морале пуцати пуних десет минута, док торпедњаче ни- јесу изчезле, али нијесу имале намјере, да погоде рибарске чамце. Адмирал је затим кренуо даље, не оставивши ни једне лађе. Експозе свршава овако: Адмирал Рожествен- ски имао је право и неизбежну дужност да тако ради, успркос могућности, да ће бити општењени неутрални и неужени ри- бари.

На сједници је било више дипломата и много госпођа. Идућа јавна сједница биће ове недеље.

*Гдје је адмирал Рожественски?*

Руски су листови највад отворено признали, гдје се налази флота адмирала Рожественског с 12 хиљада морнара, који с њиме плоче против адмирала Тога. Флота се, како јавља телеграм „Петербуршког Агенства“ из Порт Луја, уздрала код острва Марајина на сјеверо-источној обали Мадагаскара. Адмирал Рожественски иза- брао је очевидно то пусто острво без људи за то, што није имао никакве луке, да не би Французи могли пребјевати, да је не- утралност нарушена. Коректност руског адмирала иде тако далеко, да је до Тама- таве, главне луке мадагаскарске, пловио не на ратној лађи, као што би приличио његово дротојанству, него на малом паро- плову, на којем је учинио доста дугу и

стидно, што су дигли његову рођену за- ставу с брода а пошели њахоу, јапанску, и одједном као да га је нешто осјенило... сјетаво се како су га учили и што му тре- ба чинити.

— Нећеш, криво-оки ђаволе, — на- кад ти ја нећу предати наш брод! — Рекавши то скочи да отвори циљандре, хитајући да уграби прије него продоме Јапанци и убу к њему у кајуту!.. Ево! Вида јурне унутра као да је то жељно и очекивала и као да се обрадовала, што су је унутра пустијали...

— Слава Богу! — узвикне Иван....

— Унутрашњи глас сад одпоче своје у њему опет. Иза преживљеног колебања, у Ивана одједном наступи јака занемо- глост, чисто као да га је обузмало пјан- ство или сан; ноге су му влелеца и као да су одјечове. Срце је стало ударати као маљ. Он се у тој занемоглости спусти на скале, које су из уатрашњости водиле на палубу; крај њега био је његов убаје- ни друг. Сјели на скалама, јапанске ри- јичи од овог још јасније стану му до ушциј долазити; он се старао да их и не чује, али његов унутрашњи глас — преко ње- гове в'ље, започне разговарати тајно.

„Збиља, што сам ја крив, што сам ја сам у животу као некакви чудом остао и пао у руке непријатељске заједно с бродом! Које је баш и потребна мја смрт вил живот? А живјети жељим... И ако Јапанци нијесу хришћани, али су опет људи!.. Можда ће ме и поштејети и неће ме убити; прадржаће ме док се сврши рат, и ја ћу се опет кући повратити“. Пред очима изађе му сјајна слика најде на по-

## ЛИСТАК.

### НЕПОЗНАТИ ЈУНАК

Слика из руско-јапанског рата.

од С. Х.

(Свршетак.)

Густа помрчина обухватила овог и овдо, остраг, са страна и оспријед; ни прета се пред оком не види, само што су се могли задијек опазити бједушани мор- ски валови, које је наша торпедњача раси- сијала и они њу својом сланом водом валуљскивали.

Такви тајанствени паласци из зали- ва с њадом, дако се прудре кров тијесну блокаду непријатељску, или дако се оште- ти који од тих стражарских великана, чешће су се догађали и испичкивали с не- стрпљењем од сваког мало одважнијег морског ратника, али су они Ивану уди- јевали некакав сујевјерни страх и ужас... Њему се чинило да их сама паклена сила непрестано прати у том ноћном мраку... Куд они то иду? Зашто? Гдје је сад не- пријатељ? Гдје ли су наши? — Од свега тога он ништа није знао, а баш да речеш, није се много ни старао да то зна, једино би се сва његова пажња усредредила само на томе, да тачно изврши оно што му се наредило, а друго — знаду старији.

Тако је било и овога пута. Дуго су они пљивали час на једну, час на другу страну; по који пут изгледало је да не пљивају по мору, него да море пљива поред њих... У ноћној помрчини на бур-

смјелу пловидбу од којих 40 миља дуж отворене обале од помеаутог острва до Таматаве.

У Таматави је изјавио ађутант адмиралов, да су све лађе у извршеном стању, и да немају ни најмање штете.

Даље је прогласио ваншлотиниом причу о повратку бајтачке флоте кући. Флота иде у Владивосток, куда ће стћи мјесеца марта. За пловидбу од Мадагаскара Индијским Океаном до Сундског залива требаће мјесец дана времена. Исто тако проглашују руски лстови неистинитом вијест, да ће Рождественски чекати у близини Мадагаскара трећу флоту, која ће оввијех дана отпловити из Либаве. Рождественски чека само адмирала Фелкерзама, који се већ налази у водама мадагаскарским. На лађама је све здраво, само што се војници туже на необичну жегу, којој нијесу виikli.

Инглески листови рачунају, да балтичка флота троши 3100 тона угљена дневно, те је према томе од 15 окт. од Либаве до 15 јануара, докле остаје на сбили Мадагаскара, потрошила око 130 хиљада тона угљена. До Владивостока треба јој још 86 хиљада тона, у свему 210 до 220 хиљада тона, што стоји око 10 милиона марака, ако се рачуна тона по 25-40 шиллинга. Пролаз кроз Суец стоји 600 хиљада марака, а лађе, сплавови и т. д. 6 милијона марака. Ако би се флота вратила, то би Русију стајало трешка 23 милиона марака. Ако би флота страдала у борби, стајало би то Русију 258 милиона марака губитака.

Одликовање Стесеља и Ногвија. Телеграмима, којима је цар Вилхелм лично извијестио Стесеља и Ногвија, да их је одликовао орденом pour le mérite, гласе дословно:

„Генерал-лајтнанту Стесељу, Порт-артуру“.

У сторуазум с вашим Царем дијем нам највишу руску ратну декорацију, орден pour le mérite, који је Фридрих Велики основао за ванредне заслуге у рату. Ово одликовање нека буде за вас доказ руске неограничене најнипег дивљења мога и цицати цијеле моје војске за ваншу јуначку одбрану на челу храбре до смрти којега трупе“.

„Генералу Ногвију, Порт-артуру“.

Са одобрењем Цара нашег најмилијег господара, радујем се, што вам могу подарити орден pour le mérite. То је највиша руска војна декорација, коју је осмислио мој славни предак Фридрих Велики за теобичне заслуге у рату. Нека овај орден буде знак мога и цијеле војске моје дивљења за ваше сјајне особине, као војковође, које сте доказали на челу наших рабрих трупа за вријеме опсаде и заузимања зрно браћене тврђаве“.

Стесељ је Цару Вилхелму овако одговорно:

„Телеграм Вашег Величанства добио сам у најтежем часу свога живота. Ја и дринио дубоко смо тронут и почастиоани тиме, што сте ми даровали високо руско одликовање, које ће ми, док сам жив, чинити част. Молим Ваше Величанство, да будете увјерени о мојој захвалности на указаној ми милости. Част ми је ослати Вашем Величанству поздрав од епе и мојих војника „Генерал-ађутант Стесељ“.

Ногвијев одговор гласи:

„Изјављујем најдубљу захвалост на објоти, коју ми је Ваше Величанство укаривањем ордена pour le mérite, не-

гледећи на незнатност мојих заслуга. Примајући с најдубљом захвалношћу орден Вашег Величанства, у исто вријеме изражаваим у познатиости своје покорно поштовање за Ваше Величанство. „Генерал Ногви“.

### Њивковност, умјетност и просвјета.

(Задужбина др Љубомира Радивојевића). Др. Љубомир Радивојевић за вјештају је српском народу сто хиљада динара и у свом тестаменту одредио, како ће се приход тога фонда употребљавати на ширење просвјете и културе у нашем народу. Одбор, који је, према тестаменту, постављен да врши вољу завјештавоцеу, позива сада све оне, који желе да се нашем народу помогне у споменутом правцу, а осјећају да и они могу теме штогод допринијети, да учествују у овом конкурсу:

I. Са 500 динара наградиће се најбоље израђене

Поуке из агрикултурне хемије. Дјело треба да изнесе 5 штампаних табак, да је лако, али у исто вријеме и коначано написано. Употреба и распоред грађина треба да су тако израђени, да могу бити приступачни и најширим земљорадничким круговима у нас. српском сељаку, и да му могу дати корисних знања, која ће он моћи примјенивати у рату.

II. Са 400 динара наградиће се најбоље израђене

Поуке из ратарства. Дјело треба да је написано популарно, прегледно и аналитички. У њему треба да су изнесени сви радови земљораднички и да се покаже начини, по којима ће се они најрадикалније вршити. У њему може бити и слика. Дјело не смије изнијети више од 6 штампаних табак. — Поуке треба да су удеишете према ступњу образовања нашега сељака и приликама, у којима се он налази.

III. Са 500 динара наградиће се најбоље израђено дјело

О храни и стану. Удеишено за наше селско становништво, са особитим објавом на материјално прилике у којима оно живи, и средства која му на расположеном стоје, да своје стање побољша у овом правцу.

Цијело дјело не треба да изнесе више од 5 штампаних табак (3 о храни и 2 о стану).

Свако се од ових питања може засебно расправити и тако и Одбору на цијену подијети. Ако се оба дјела израде засебно, дво о храни биће награђен са 300, а дво о стану са 200 динара.

IV. Са 300 динара наградиће се најбоље израђени

Угледи за женске ручне радове. Ово издање треба да има 28 таблица угледа, у боји, и да је израђено по мотивима српских израђивања, из разних српских крајева. Поход овако таблица да стоји на крају и крају и које прете рад и са кога је предмета. Величина таблица да буде 8<sup>о</sup> издања Срп Књижевне Задруге. На свакој страни ваља да буде само по један угад. Велики број боја да се забјегава, у колико то најбољављење не ремети карактер угледа.

Рок за предају радова траја до 1-ог јуна 1905. год.

Рукописе ваља слати предеједнику Одбора:

Г. Сими М. Лозанџу, предеједнику Академије Наука, у Академију Наука.

очима! Он је такође мислио да се кући врати, а и онд Јапанац на падуби што сам га убио такође је мислио... И ја ћу још мало бити мртв као они!...

У тој борби био је отворио уста да виче у помоћ Јапанац, да га спасу, но се муњевиот сјета дано зачужених ријечи: „а стачаство, а част руског поморца“... и те ријечи, које је чеише чујао, први пут му постану појмљиве и узине му се слађе од меда и лепше од сунчевог изласка... Заигра му туса под грло; крупне сузе полете из очију низ измучено његово лице, и он осјети неку радост, која га је на крилица подизала изнад земље; радост као кад је приступио својој тајни причешћа... „Не дам брода, — узвикне — неку се предаш!“ — и вадећи руку из воде, која га је већ до грла ухватила, прекрсти се и пошта да угроби још да рече: „Господе благослови, Господе помози!“ п замжуривши пане, и предаде се узбурањено око њега стихији.

У извјештају о том бљу поменуто је, како су два морнара, чија имена нијесу позната, претекли између цијеле команде и како су се затворили и не хотећи се предати, уточили и себе и брод.

У њихово пак родно мјесто дошла је само кратка вијест, да су погинули у бљу тога дана и тога мјесеца.

Н. С.

Рад треба треба слати под шифром, а у засебном куверту име пишево.

Награђени радови враћају се писцима, а награђени постају својина Задужбинешког Одбора.

(Школске зграде у Бугарској) Бугарско Народно Собрание примило је у начелу предлог министра просвјете, да се општинама у Бугарској одобри 6,000,000 франака на грађење основ школа. Из извјештаја којим је министар пропратно свој предлог, износимо ове податке:

Од 1879 год. докле од године, кад је Бугарска са Источно Румелијом добила самостални унутрашњи живот, па до 1. септембра 1882 г. саграђено је у јужној Бугарској (Источној Румелији) 540 школа, и то: 429 бугарских, а 107 школа других народности. За исто вријеме у сјеверној Бугарској саграђено је 438 школа. За грађење ових школа утрошила је влада источно-румелијска 2,313,332 гроша у злату, (41/2 гроша 1 кр.) а Бугарска 650,000 франака.

Сада нема у 1041 селу, која имају школе, школских зграда, те су школе смјештене или у поједине куће, или дућане, или црквене келије, или у селске амбаре, одутошене цамије и механе.

У 278 села и вароши школске зграде мале су тако, да се у њих не могу смјестити сва дјеца за школу дорасла. А у опште срп зграде, и појединаца и општине, које сада служе за основне школе, овакве су: Има 1209 удесних, 990 које би требало испоравити па да буду удесне, а 853 ништа по ваљати. По плану је саграђено 1902 школе, а без плана 1960.

(Чешка школска матица). Особити доказ чешкога организаторскога духа је Чешка Школска Матица. Она је Матица издржавала на свој рачун прошле школске године 4 средње школе (сво у Моравској), 50 народних школа са 119 разврста, 45 дјечијих виђавишта са 54 одјелена. Из општег броја разврста народних школа матичаних отида на Чешку 92, на Моравску 10 и на Шлеску 17. У матичаним школама раде 5 учрвнишела. 41 професор, 21 учитељ надзорник, 100 обичних учитеља и око 50 забавиља. Осим овога сталнога броја раде у школама 42 учитеља вјере и неколико десетина учитеља, који поучавају узенике у различитим занатима. По прилици половних школа смјештене су у матичаним здањима или у здањима мјесних матица. Матица образује 12,889 ученика и ученица (од тих их иду у средње школе 1,030, у ниже школе 7,490 а у забавишта 3,869). За прошлах 11 мјесеци издала је Матица на школе 545,373 круне, т. ј. око 50,000 кр. мјесечно, или око 1650 круна на дан. Приход Матици био је за то вријеме 394,244 круне. Но као што је увијек, тако ће и ове године Матица закључити свој прорачун без губитака. За прошлогодњих година нарастали су приходи Матици и сабог тога, што је Матица основала пензионски фонд за своје учитеље, те је морала за ову годину уложити у тај фонд око 50,000 кр. Чешки су е малим поделом осигурати ову своју Матицу, која тако дивно врши своју културну мисију, а такав рад морао би многијема за примјер послужити.

(Српски и хрватски курс у Прагу.) Српско академско друштво „Шумадија“ и хрватско „Хрват“ ушли су у Прагу заједнички стај, да би могли сложено дјеловати на питању српско хрватског обликовања. Оба су друштва ушла курс за учење српског језика, то се је тим дала прилика браћи Чесима да лако науче наш језик те да се наближе упознаду са приликама нашег народа.

(Конгрес Југословенских правника.) На предлог др. Деренича, загребачки правници у великој чине сиреме за конгрес југословенских правника у Загребу. На конгрес ће бити позвани осим аустријских југословенских правника и правници из Србије и Бугарске. Познати новелиста Шандор Балски (бивши судија) узео је на себе дужност, да преговара са београдским и сарвајским правницима о њиховом учешћу.

(Нови проналазци Николе Тесле.) Из Њу-Јорка се јавља да је чувени електричар Србин Никола Тесла пронашао тедлаутоматску торпеду, која се сасвим сигурно даде управљати на растојања која прелазе домања највећих топова. Неуријатељ не може никако утицати на правец торпедне. — Осим тога се Тесла сад бави склапањем машини, која ће моћи да преноси 10,000 коњских сила без жице.

(Потрошачке Задруге.) Поводом тога, што се и код нас покренула мисао о оснивању потрошачке задруге, прикажимо нашим читаоцима брошуру, која је ту недавно изашла под насловом: „Свјер, начела користе потрошачке задруге“ од Г. Х. Пронија, представника савеза швајцарских потрошачких Задруга, у преводу госпође Косаре Мих. Аврамовића.

Преводила брошуру г. Пронија и пружајући је читаоцима, госпођа Аврамовића се у свом предговору нарочито обраћа женама, јер се о набањану намирница стара жена. Са мало горчине наводи, да наше жене свакиим установама не поклањају толико пажње, колико оне то васлађују; па да би их зар недостака на

што живље учешће, наводи примјер, шта су у том правцу урадиле: Инглескиње, Францускиње, Холандкиње и др.

Корист од потрошачких задруга запотрошаче велика је: тим самим, што потрошачка задруга намирнице кудује неопредно од произвођача, или — гдје то није могуће — онда из прве руке последије произвођача — она је у стању давати их по нижој цијени него ли трговац, који робу прима из четврте, пете или и шесте руке. Сви ти, преко чијих је рину роба прошла, морају имати ивијесну добит. То је факт, који нико и не мисли порицати.

Осим тога потрошачке задруге, ослобођене оних непотпуних трошкова, које имају данашњи продавци, који — да би како год одржали цијену са конкурентима, — морају узимати у лошњу робу, — увијек имају робу од најбоље врсте. То су двије стварне добити. А најважна је морална добит, јер се задругари наикавају на штељну и на крају сваке године свако од њих зна, колико је утрошио на кућне потребе. Колико ли је наших домаћица, које на крају године могу рећи: „Оволико сам новца имала на расположењу за кућевне потребе, оволико сам потрошила, а оволико ми претекло“?!

Да би читаоци видјели, како потрошачке задруге напредују, нека нам буде допуштено, да из исте књижице изведемо преглед потрошачких задруга не у Инглеској већ у Швајцарској, те да се види, до којих је размера доспјело задругарство у тој малој земљи.

У Швајцарској је у августу 1904 г. било 412 потрошачких задруга са 130,000 задругара. (Тај је број шестина домова у Швајцарској).

31. децембра 1903. год. било је овакво стање:

Број задругара	109,357
„ продавница	509
Укупна продаја дин.	42,397,771
„ уштеда „	4,051,506
Задругна главница „	2,845,506
Резервни фондови „	1,954,220
Број службеника „	1,580

Није ли овај преглед довољан, те да се свако увјери о вриједности потрошачких задруга? Послије оваког прегледа рада швајцарских потрошачких задруга мислимо, да је свака ријеч излишна. Брошуру г. Пронија најтоплије препоручујемо читаоцима, како би се подробније упознали са начелима и користима потрошачких задруга.

### ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 14 јануара.

— Гов. Војвода Ђоко Петровић, предеједник Државног Савјета и министар унутрашњих дјела, повратио се је из иностранства и предузео управу повјереног му министарства.

(Наименовање) Његово Краљевско Височанство Господар Благовољно је именовао за чланове Државног Савјета: бригадире г.г. Јанка Вукотића и Митра Мартиновића.

(Одликовање) Његово Краљ. Височанство Господар Благовољно је одликовати г. Матича Меквића, ц и кр. секретар канцеларије ондашњег аустријско-угарског посланства, IV им степеном Данилова Ордена, а г. капотана Сана Шестића V им степеном истог ордена.

(Светосавска промена на Цетињу.) Цетињска мушка и женска основна школа прославила је дан српскога великога просвјетитеља и покровитеља српске школе у бијачињским начинам. Послије службеног Божје отишле се је с дитијем од манастирске цркве до мушке основне школе, гдје је у лијепом осјењеној сали Његово Високопросвјетитељство Митрополит г. Мисирковић са свепштењем осветио водичу. Иза овога је г. учитељ Перо Калдриваћ државно врло лијеп говор, у коме је у кратким потезима изнио значај васпитања и науке за благостање и напредак народни, као и то, да ћемо само онда достојно прослављати спомен св. Саве, ако будемо и дјелима слиједили његовом великом примјеру. Даље су се рећале сходне декламације, које су извођене од ученика и ученица основне школе, и pjesме, које је врло складно цијело дјечији хор. По свршетку су дјеца пошланица вичем.

У очи дана св. Саве Друштво Цетињске Читалнице приредило је у Зетском Дому забаву са играма, коју је изводио посјетити и Њ. Кр. Височанство Кијаа Господар.

Пишу нам из Језера:

Од назај мјесец дана прате нас особите студени. Истичу, не може се рећи, да је сннијег велик, чак ни трећи дјел који је нашо пролазијех година, али хладноћа, мраз, вијавица и вјетар, као да су увели под закуп цијелу земљу. Како нагледа, овдје има само два годишња доба — лето и зима, јер није ријетко да и о Петрову, Илајину и Госпођану дану сннијог цокрије

и замота лице земљице у свој бијели плашт, а слана — то је већ обична појава.

По свој одредби: „где ко нице, ту и обаче“, — тако је и са свдашњијем станованима, те и они некако стрпљиво подносе ову сурову климу.

Ми се надамо да ће бити јужна зима, кад овамо, дође нам немо гост — сјевер, који хоће да све у лед претвори, а свијет вије, ризмеће, расипа, чини с њим најразноврсније вртлоге и прави огромне намете; паће ли гдје какав отвор на кући, па било вратима или прозором — он и тамо свој дио донесе. Дрље из коријена чупа, а свијет са брда однесе, те га у удољине стрпа.

И саобраћај је у то доба готово немогућ, те дане проводимо већином сваки у свој обиталишту. Само по који сељак, гоњен потребом, путује и бори се страшном непогодом.

Код нас се обично каже: „Божји је јесењи светац“, те пошто је већ сад овдје товар сијева (150 кг) 6 кр., бојати се за доцније, што ће бити са напома марвом, ако се рано пића истроша.

Наш сељак имаће пуно труда, док се какогод некобеља испод оптрех зимских зуба. Није ријеткост овамо ни то, да се ко утопи у великом сњезном мору. Тако н. пр, 23. дец. пр. г. један путник, путујући на пазарникшићеси, смрзао се је. То је био Шабан, син чувеног шаранског јунака „Бећа стотинаша“, којег наш Господар онако лијело спомине у свом дјелу: „Нова Кола“. Покојник се родио у Шарвцима 1843. год. а младост своју провео је на тремећи Тарској, гдје су му и стари живјели. Доцније провео је око 6 година као перјаник.

На глас да га је нестало и да се у свијет замело, устало је пијело Дробњачко племе да га тражи, у чему је предначио вриједни г. официр Жижкић, који није поштедио труда ни свог ни војничког док је покојника нашао и сахранио.

Како чух, било је овијех дана још жртава, јер рекоше да се и у Пиви неко помео.

Тако с дана на дан имамо све оптрије јурише мећаве, а докле ће то бити сам Бог зна. П. И. Ј.

#### Пипу нам из Колашина

Друштво Колашинско Читавице сакупило се у очи нове године, да заједнички испрате стару и срету нову 1905. годину у нарочито одређеној сади, гдје је првобитна друштвена забавна са сличне њим програмом.

У почетку г. учитељ Јанко Тошко вић поздравно је Друштво сходнијим говором о значају и важности друштва, који је говор одушевљено прихваћен. За овим отцјевања је пригорска хвиња, иза чега свиједило је декламације, пјевање лијепих патриотских пјесама и играње ветског, пригорског и других српских кола. За тим је играна томбола у којој читавичке багајне.

На 11<sup>30</sup> сати сјело се за богату трпезу, гдје се у тишини очекивао час наступња нове године. Кад је тај час наступио, обл. управитељ г. Јово Мартиновић, подигао је здравину за здравље, дуг живот и срећу Неговог Кр. Височанства Господара и Узвишан г. Владалачког Дома, која је здравина најодушевљеније поздрављена са трократним: Живни!

За овим је г. Др. Ј. Кујачић поздравно Друштву и пожелио му да напредује и развија се на корист Господара и Домовине. Послеје акуске продужило се опет играње и пјевање до 2 сата послеје поноћи, кад су се присутни весело разишли својим кућама.

Са овог скупа покренута је мисао, да се доб вољним прилозима подигне кућа за читавицу и друге добротворне друштвене установе и одмах је ту саку пљено 500 круна добровољних прилога за ту племениту сврху. Овај чин јасно свиједочи, да чланови Друштва озбиљно схваћају свој задатак, а у исто доба јемча за сталност и наредак друштвени.

Ј. Т.

### Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

#### Рат између Русије и Јапана

ТОКИЈО, 11 јан. — Камимура отпутовао је одавде, да се придружи флоти. Говори се, да је ескадра владивосточка довршила све своје поправке и да може сваки час испловити.

До сад стигло је у Јапан из Портартура 300 руских официра и 17511 војника.

ПЕТРОГРАД, 12 јан. — Како се гласа, девет јапанских батаљона иду против одјељења генерала Ренкампа.

ТОКИЈО, 14 јан. — Јапанци зауставили су близу Хоккајдо мацарски брод „Бурма“, који је војио угаљ за руску флоту у Владивостоку.

ЛОНДОН, 15 јан. — „Рајтер“ јавља из главног стана генерала Курока, да се је 13. о. м. чула читав дан жестока топовска ватра; изгледа да се бије велика битка; Руси су пријешли Хуико на лијевој јапанском крилу; Јапанци су пријешли у напад.

ПЕТРОГРАД, 15 јан. Куропаткин јавља: 12 и 13 о. м. нападосмо десно непријатељско крило и заузесмо 2 села југо-источно од Сондепу; на лијевој крилу наше чете одбиле су непријатеља и један одред заузео је кљанац на путу Куаненсан Ерфаусан; други одред нашао је непријатељско крило код Сиунченга и приморао га да одступи; данас Куропаткин јавља, да је непријатељски противнапад одбијен код Сондепу и да су Руси то мјесто заузели.

ПАЗИЗ, 9 јануара. — Лубе је повудио Рувјеру, бившем министру финансија, да састави ново министарство.

СОФИЈА, 9 јан. — Књаз Фердинанд учиниће ових дана званичну посету њемачком цару Вилхелму.

ПЕТРОГРАД, 11 јан. — Оберпрокурор св. Синода Побједоносцев опасно је оболио.

ПЕТРОГРАД, 11 јан. — Званично се јавља, да је руски посланик у Риму, књаз Урусов, премјештен за посланика у Беч.

ПАЗИЗ, 11 јан. — Рувје је саставио ново министарство, које је Лубе потврдио. Уа предсједништво министарства узео је Русије још и финансије. Делкалсе остао је министар иностраних дјела, а Верто министар рата.

БЕЧ, 12 јан. — Парламенат отворен. Министар-предсједник Гаун представио је ново министарство је вложио програм нове владе.

СОФИЈА, 12 јан. — Књаз Фердинанд отпутовао је у Берлин и доћиће тамо у четвртак.

БЕРЛИН, 13 јан. — Син цара Вилхелма принц Ајтел Фридрих оболио је од запаљеног плућа. Опште стање доста је задовољавајуће.

РУТКА, 13 јан. — На путу за Берлин књаз Фердинанд добио је овдје вијест о болести њемачког принца Ајтела Фридриха. Очекиваће до поподне овдје нових вијести.

БУДИМПЕШТА, 15 јануара. — Избори за парламенат отпочели су. Досад је познат резултат 377 избора, од којих је изабрано 145 либерала, а 155 Кошутовца. Либерална странка (владина странка) добила је 15, изгубила 62 члана, а Кошутовци добила су 38, чланова.

## ОБЈАВА

Књ. Министарство Војно намјерава градити у близини војног стана у Подгорици један једнокатни магацин од 30. метара дужине и 12. метара ширине.

Рад (грађење зида, дрвенарија, тигле и све што буде за исти по требито), издаваће се на јавном иконтату, те се овим позива сваки онај који би желио лиценцирати, да се пријави 26. тек мјесеца са каузијом од 100. наполеона било у новцу или непокретности у Команду П. бат. стојеће војске у Подгорици, гдје ће моћи видјети услове за грађевину, план, намјере и остала разјашњења и гдје ће се рад предати понудиоцу најповољнијих услова.

Рег. број 188

Адм. одј. 69

1905—IV—9.

Из Административног Одјељења Министарства Војног.

(1—2)

## Приватне објаве.

ВИНА, дозова ПРВИЈЕНЦА, ракије мјешане са смоковом у већој количини на продају.

Петковић Улице.

Р. 14

Бр. 108

7—8

## ПРВА ЗЕТСКА ШТЕДИОНИЦА У ПОДГОРИЦИ.

ИМОВИНА

РАЧУН ИЗРАВЊАЊА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1904.

ДУГ

	круна х	круна х		круна х	круна х
Готовина у блигајни		4142 49	Главница К 200 000		
Мјенице (издати вајмови) *)		100785 —	од тога је уплаћено		37603 —
Остале за гаранцију мјеничких обвеза		5500 —	Резервни фонд		9 —
Намјештај и прибор	1176 67		Услови на штедињу		11998 67
По одбитку 10% отписа	117 67	1059 —	Остале чланике		5500 —
			Дуг по текућем рачуну:		
			ја страни	46249 33	
			у мјесту	5692 36	51941 69
			Дуг по привременом рчу		332 80
			Преносна камата		3238 23
			Чист добитак		865 10
		111466 49			111466 49

ГУБИТАК

РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1904.

ДОБИТАК

	круна х	круна х		круна х	круна х
Камате:			Камата од мјеница		2158 83
на улоге	220 —		Заговна камата		8 56
по текућем рачуну	218 03	468 03	Проминаја		908 58
Трешкови:			Рачних прихода		527 58
плате, станарина, канцеларијски трошкови и т. д.		2280 48	Уписанија	1514 —	
Отпис:			по одбитку за трешкове		
10% од намјешт. и прибора		117 67	око оснивања штедионице	173 26	75 71
Чист добитак		863 10			
		8679 28			8679 28

Благајник: Саво Ј. Чубрановић, с. р.

Управитељ: Јоца Петровић, с. р.

Књиговођа: Димитрије С. Багајевић, с. р.

Главни Одбор:

Предсједник: Захарија Гвозденовић, с. р.

Иво Ш. Пејовић, с. р. Хусеин Лукачевић, с. р. Вуко Вудетић, с. р. Богдан Чајеновић, с. р. Илија Мартиновић, с. р. Садик С. Вабезић, с. р. др. Митар Радуловић, с. р. Крстин Бурашковић, с. р. Митар Нун Кола с. р.

Надзорни Одбор:

Предсједник: Садик Лукачевић, с. р.

Алекса Миле, с. р. Нешо Станић, с. р. Велиша Беговић, с. р. Зејнеп Адровић, с. р.

\*) Вајмови од К. 100.785 издати су на 443 мјенице.

Штедионица је отпочела радити 1<sup>о</sup> маја 1904.

П. п.

Број 5

1—1



ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са тужним срцем јављамо сродницима и пријатељима да се наш нијгда незаборављени брат

МИТАР М. ШАБАН,

уредник „Србина“,

послије недуг али тешког боловања преселио у вјечност 29. децембра прошле године на Цетињу у 28. години своје младости, и да је сахрањен у свом родном мјесту, на Љуботињу, 31. истог мјесеца.

Овом тужном приликом сматрамо за дужност изјавити вјечиту благодарност свештеницима, чиновницима, грађанству вароши Цетиња, који покојника испратили до изван вароши. А исто тако: Бајцима, Сеочанима, Цеклићанима, Добрљанима и браћи Љуботињанима, који, у великом броју, похиташе те покојника оплакали и до вјечне куће испратили.

Свесрдна хвала г. г. учитељу Илији Лошичећу и Перу Шоћу, који се са покојником дирљивим говорима опростивше.

Осбита хвала пријатељима и друговима милог нам покојника, који га у Америци за вријеме болести по ходише и братски испратили к родном крају. А нарочито г. Д. Поповићу, уреднику „Српске Стрјазе“ из Њу Јорка, који се с покојником опрости при растанку у свом листу.

У опште нека је искрена хвала свакоме који нам, било са стране или из унутрашњости, ма на који начин, изјави своје саучешће у нашој големој жалости и тиме блажи наша рањена срца.

Љуботињ, 8. јануара 1905.

Ожалошћени:

Браћа: Мила и Јово Шабани са осталим родбиком.

Р. 197

Бр. 6

1—1

Пријатељима и познаницима јављамо, да ћемо у суботу 22. јануара ове год држати годишњи парастос нашем нијгда незаборављеном брату

Јовану,

у овдашњој капели на новом гробљу

Цетиње, 14. јануара 1905.

Ожалошћени:

Петар Спасић

са породиком.

Р. 35

Бр. 7

1—1



БЛАГОДАРНОСТ.

Са тужнијем срцем јављамо нашијем сродницима, пријатељима и познаницима, да нас постиже ненадна жалост губитком нашег оца, односно брата и сакра:

ШАБАНА БЕЉКОВИЋА,

који се у путу између Шавника за Никшић, помете ноћу између 20. и 21. децембра у 61. год. свога живота.

У колико смо ожалошћени оваквим, по нас тешкијем ударом, не можемо, пак, пропустити а да не изјавимо вјечиту благодарност свима и свакоме који нам ма на који начин указаше саучешће у овој нашој великој и ненадној жалости.

Нека је срдачна хвала грађанима вароши Шавника на њиховом присуству као и чиновницима војничкијем и грађанских власти и опште племеницима дробњачкијем, који се својски заузимаше око тражење, преносе и сахране покојника. Хвала племеницима језерским, који на жаловање приспјеше.

Хвала г. г. свештеницима из мјеста и околине на држаном опједу, а тако и учитељу са ђацима који спроводу присуствоваше.

Ожалошћени:

Синови: Мила, Раде; брат: Јово; сестра: Дока; кћери: Милена; синови: Бајо; снахе: Мијољка и Јелка.

Р. 160

Бр. 8

1—1